

Vergadering van 15 mei 2024

////////////////////////////////////

De vertegenwoordigers van de Vlaamse Regering

- ° De heer Philippe Nys, vertegenwoordiger minister Rutten
- ° De heer Herwig Hermans, vertegenwoordiger minister Diependaele
- ° De heer Davy Scherlippens, vertegenwoordiger minister Weyts

De voorzitters van de GTI's en vertegenwoordigers van de provincies

- ° De heer Tom Vandeput, voorzitter GTI Limburg
- ° De heer Bruno Bamps, plaatsvervanger voorzitter GTI Limburg
- ° De heer Philippe Beinaerts, voorzitter GTI stedelijke ontwikkeling
- ° De heer Stijn De Rooster, plaatsvervanger voorzitter GTI stedelijke ontwikkeling
- ° Mevrouw Ann Schevenels, vertegenwoordiger provincie Vlaams-Brabant
- ° De heer Jean de Bethune, voorzitter GTI West-Vlaanderen
- ° Mevrouw Lies Laridon, vicevoorzitter GTI West-Vlaanderen
- ° Mevrouw Kathleen Helsen, voorzitter GTI Kempen

De vertegenwoordiger van de Europese Commissie

- ° Mevrouw Marie-Pierre Jouglain

De vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld

- ° De heer Paul Ongenaert, vertegenwoordiger BBLV

De vertegenwoordiger van de lokale besturen

- ° De heer Stefan Thomas, vertegenwoordiger VVSG

De vertegenwoordigers van de sociale partners

- ° De heer Jens De Vos, vertegenwoordiger VOKA
- ° De heer Peter Hertog, vertegenwoordiger ABVV

De vertegenwoordiger van VLAIO

- ° De heer Mark Andries, administrateur-generaal VLAIO
-

1. Verwelcoming en inleiding

De heer Hendriks opent als voorzitter de vergadering en verwelkomt iedereen op dit vierde Monitoringscomité (MC) EFRO Vlaanderen. Sinds het vorige Monitoringscomité (oktober 2023) is er heel wat vooruitgang gemaakt.

Omdat er een aantal nieuwe personen rond de tafel zitten, stellen de aanwezigen zich eerst kort even voor.

2. Goedkeuring verslag Comité van 25 oktober 2023

Er werden geen opmerkingen geuit bij het verslag, dat zodoende definitief is.

3. Toelichting KPMG Impactevaluatie 2014-2020

De heer Boone van KPMG geeft een toelichting over de Impactevaluatie die zij in opdracht van de beheersautoriteit uitvoerden op het EFRO-programma 2014-2020. Het opzet van de analyse was terug te kijken op de realisaties uit de periode 2014-2020 met de intentie tot nieuwe inzichten te komen die bruikbaar zijn voor een efficiëntere uitvoering van het huidige en toekomstige programma's. Bij de opmaak van de evaluatie werden verschillende onderzoeksmethodes gecombineerd zijnde survey's bij promotoren en finale doelgroepen, interviews met steden en gemeenten en focusgroepen in Antwerpen en Gent.

De impactevaluatie leverde volgende voornaamste resultaten en bevindingen op:

- Op basis van de feedback van bedrijven kan gesteld worden dat de infrastructuur die in het kader van EFRO-projecten gerealiseerd werd, hen geholpen heeft om efficiënter te werken en hun concurrentiepositie te versterken.
- Voor promotoren was de EFRO-steun noodzakelijk om de financieringspuzzel te leggen.
- Europese steun vormt vaak een inhoudelijke en financiële hefboom om andere financieringsbronnen te overtuigen.
- 78% van de bevraagde bedrijven geeft aan dat ze hun businessmodel optimaliseren na EFRO-financiering.

Er werd getracht om zo veel mogelijk kwantitatief in kaart te brengen. Acties zijn echter niet altijd éénduidig te kwantificeren zoals bijv. verbeterde fietsinfrastructuur. Dit geldt ook voor Duurzame grootstedelijke ontwikkeling in Antwerpen en Gent waardoor op basis van gesprekken met promotoren werd nagegaan in welke mate een project kon bijdragen aan de opleving of attractiviteit van buurten.

Uitgebreide info is terug te vinden in het rapport van de Impactevaluatie en de bijhorende presentatie.

Volgende vragen werden vanuit de vergadering gesteld:

- De heer Van Raek: werd een vergelijking gemaakt tussen de impact van EFRO versus REACT EU middelen? Antwoord van de heer Dewandeleer: inzet van REACT EU middelen kwam er op het einde van de programmaperiode 2014-2020, waardoor het moeilijk is om de impact nu al te meten. De REACT EU middelen vormden een welgekomen financieringsbron om de periode tussen het aflopen van de programmaperiode 2014-2020 en de start van de periode 2021-2027 te overbruggen.
- De heer De Pauw heeft vanuit de GTI Duurzame Stedelijke Ontwikkeling nog een aantal bemerkingen bij de formulering van bepaalde passages in de evaluatie:
  - p.120 “Wij merken op dat tijdens de interviews meermaals benadrukt werd dat ‘duurzame stedelijke ontwikkeling’ een relatief subjectief begrip is.”

Vraag om de passage ‘relatief subjectief begrip’ te nuanceren en te herformuleren. O.i. is dit in de gesprekken nooit zo geformuleerd. Er is wel aangegeven dat duurzame stedelijke ontwikkeling een geïntegreerde aanpak vergt omdat het raakvlakken heeft met meerdere beleidsdomeinen, dat het niet gemakkelijk te vatten is in kwantificeerbare data en indicatoren en dat het eerder gaat om een kwalitatieve beoordeling. Maar dit is iets anders dan ‘subjectief’.

- p.125 “Promotoren van diverse projecten wijzen echter eveneens op de effecten op vlak van gentrificatie, namelijk een verschuiving van het bevolkingsprofiel indien een achtergestelde buurt ‘opgewaardeerd’ wordt.”

Kan geduid worden of deze passage specifiek gelinkt is aan de projecten uit het EFRO-programma 2014-2020? Er wordt verwezen naar een scriptie van 2015 welke de gegevens heeft verwerkt voor de periode 2005-2012. Als deze passage is gebaseerd op de conclusies van de scriptie, dan stellen we ons de vraag in hoeverre dit hier moet opgenomen worden (gezien deze scriptie niet handelt over de EFRO-periode 2014-2020).

- p.129 “In het licht van de budgettaire beperkingen waarmee veel overheden momenteel geconfronteerd worden, vervult de EFRO-financiering een cruciale rol bij het ondersteunen en realiseren van diverse projecten.”

Dit document gaat om de evaluatie van de periode 2014-2020 terwijl er verwezen wordt naar de huidige periode ('momenteel' geconfronteerd worden). Kan men duiden of die cruciale rol van EFRO-financiering ook gold voor de programma periode 2014-2020?

- p.151 "Wel lijkt het aangewezen om te evalueren of het waardevol is om de doelstellingen op projectniveau sterker te aligneren op de globale doelstellingen van het OP, om zo ook binnen de grootsteden een consistente strategie na te streven."

Op basis van welke elementen is men tot deze aanbeveling gekomen gezien vanuit de steden er gepleit werd voor het behoud van de afzonderlijke prioriteit duurzame stedelijke ontwikkeling?

De heer Boone antwoordt dat de aanbeveling gericht was op het vermijden van eerder losstaande stedelijke projecten en het in de plaats daarvan streven naar behalen van de gemeenschappelijke doelstellingen van het programma. Hierdoor wordt het programma in zijn geheel meer coherent.

Betreffende de eerste 3 bemerkingen antwoordt de heer Dewandeleer de bemerkingen gevolgd kunnen worden en dat bekeken wordt of deze als addendum aan het rapport van de impactevaluatie toegevoegd kunnen worden. Het formele evaluatiedocument dat aan de Vlaamse regering werd voorgelegd, blijft wel het officiële document.

- De heer Soetewey: wat betreft de gehanteerde methodologie werden de focusgroepen op basis van stedelijke gti's samengesteld. De heer Soetewey vraagt of deze hefboomwerking die in de focusgroep voor de stedelijke gti's vastgesteld werd ook geldt voor de overige gti's. Dit wordt bevestigd.
- De heer Everaert: het rapport werd reeds voorgedragen als mededeling aan de Vlaamse Regering. Welke taak heeft het comité hierin nog te vervullen?

De heer Dewandeleer antwoordt dat subsidiestromen in principe 5-jaarlijks geëvalueerd worden. EFRO valt onder een bijzonder regime vermits gewerkt wordt met perioden van 7 jaar. Het leek echter opportuun om na afronding van de periode 2014-2020 de impact van het programma te evalueren en dit ook kenbaar te maken aan de Vlaamse regering. De opmerkingen die door het comité gemaakt werden kunnen als bijlage aan rapport gevoegd worden. Daarnaast zal in het huidige en volgende programma rekening gehouden worden met de bemerkingen. De volgorde en rol van het MC zijn een aandachtspunt voor de nieuwe programmaperiode.

De heer Everaert: uit de evaluatie blijkt dat kleinere projecten de uitgebreide administratie als een last ervaren. In hoeverre worden de aanbevelingen meegenomen in de nieuwe programmaperiode? Hij vraagt om zichtbaar te maken aan comité hoe deze aanbevelingen toegepast worden.

Mevrouw Minner antwoordt dat er in de huidige periode heel wat inspanningen geleverd worden om vereenvoudigen toe te passen, dit zowel voor de Beheersautoriteit als voor de projectuitvoerders. Ook de Europese Commissie zelf zet hier verder op in.

- Mevrouw Vervliet vraagt om de bemerking in impactevaluatie dat er een bepaalde terughoudendheid zou zijn bij provincies rond toekenning cofinanciering aan te passen. De provincie is niet terughoudend, maar kijkt eerst welke dossiers Europese ondersteuning krijgen alvorens te beslissen over provinciale cofinanciering. Op die manier hebben de provincies een versterkende rol.

- De heer Soetewey: er was een aanbeveling tot promoten van kennisdeling tussen promotoren. Is er een mogelijkheid om in aanvraagfase al meer te sturen naar projectmodellen? Vaak betreft het heel wat technische issues.

De heer Dewandeleer antwoordt dat de infosessies in aanloop naar oproepen dit kunnen opvangen. De heer Ampe stelt voor om bijvoorbeeld intervisiemomenten per contactpunt te organiseren. De feedback van promotoren is dat er steeds beter en efficiënter gewerkt kan worden en dat EFRO-contactpunten grote meerwaarde vormen. Het concept vooraanmeldingen wordt gezien als een goede zaak.

De presentatie van KPMG is als bijlage te vinden bij dit verslag.

4. Stand van zaken EFRO-programma 2014-2020

- Financiële stand van zaken incl. projectenlijst
  - Beschikbaar EFRO-budget is 207,6 meur. 99,6% van budget werd toegewezen. De projectenlijst met alle projecten die voorbije periode goedgekeurd werden, maakt deel uit van de aangeleverde vergaderstukken. Er is een vrijvalpercentage van 6,6%.
- Stand van zaken afsluiting projecten/programma
  - De EC heeft de deadline voor afsluiting van het programma met een jaar verlengd, met name tot 15/2/2026. Het is echter de bedoeling hiervan zo weinig mogelijk gebruik te maken en het programma 2014-2020 zo snel mogelijk af te sluiten aangezien het programma 2021-2027 ook reeds in volle uitvoering is.
  - Vele projecten liepen tot de uiterste datum van 31/12/2023 en dienden eind januari 2024 een eindrapport in. De laatste rapporten zijn momenteel nog volop in behandeling. Reeds 180 meur werd uitbetaald. De heer Van Raek vraagt of percentage van 100% nog mogelijk zou zijn? Mevrouw Minner beantwoordt dat 100% niet zal lukken, maar dat toch een mooi percentage behaald zal worden.
- STEP-Verordening: toelichting door de EC
  - STEP 2014-2020: voornaamste punten zijn de verlenging van de afsluitingsperiode en de beperking van de voorfinanciering in 2025 tot 1%. Guidance note STEP-middelen zal door de EC bezorgd worden.
  - STEP 2021-2027: nieuw initiatief van de Europese commissie dat voorziet om een deel van de bestaande programmamiddelen toe te wijzen aan een nieuwe prioriteit die inzet op investeringen in kritieke technologieën zoals 'Digitale technologieën en deep-tech-innovatie', 'Schone en hulpbronnen efficiënte technologieën' en 'Biotechnologie'. Aangezien Vlaanderen een meer ontwikkelde regio is, is dit wellicht minder relevant, echter voor Limburg als transitieregio is dit misschien wel interessant? STEP is geen verplichting maar biedt een aantal opportuniteiten (hogere EFRO-steun% tot 100%, hogere voorfinanciering tot 30%). De mogelijkheden ivm STEP zullen verder intern bekeken worden.
- Aanduiding van de heer Bart Dewandeleer als nieuw hoofd BA voor programma 2014-2020 en 2021-2027: dit betreft een beslissing waarvoor een programmawijziging nodig is en die bijgevolg voorgelegd moet worden aan het comité. Er zijn geen bemerkingen.

5. Stand van zaken EFRO-programma 2021-2027

- EC keurde randvoorwaarden energie goed, dankzij ondersteuning door VEKA en goedkeuring Belgisch klimaatplan.
- De heer Van Raek: Dit is een les voor de toekomst. De randvoorwaarden moeten in orde zijn voor hele periode en de EC bekijkt dit op landelijk niveau. Voor de toekomst wordt ook binnen EC bekeken of dit op regionaal niveau bekeken kan worden als er regionale programma's zijn.

- Momenteel werd reeds ongeveer 150 miljoen euro steun goedgekeurd, goed voor 56% van het programmabudget. Er is nog 117 miljoen euro beschikbaar. Indien de voorziene goedkeuringen voor de oproepronde van februari 2024 worden meegerekend, blijft er nog 85 miljoen euro beschikbaar.
- De grootste onderbenutting zit op energie-efficiëntie wegens het lang uitblijven van de goedkeuring van de randvoorwaarde hierrond. Oproepen werden hierdoor uitgesteld. Er wordt gedacht om in het voorjaar van 2025, wanneer de nieuwe lokale besturen geïnstalleerd zijn, een oproep koolstofvrije publieke infrastructuur en een oproep digitalisering/smart cities te lanceren. De geplande oproepen voor september 2024 blijven behouden.

6. Communicatie

- De heer Rousseau geeft een overzicht van de communicatieactiviteiten die in het najaar van 2023 en het voorjaar van 2024 uitgevoerd werden en geeft een toelichting over het concept van strategische projecten (OSI's) zoals gedefinieerd door de EC en de 4 acties die de EFRO beheersautoriteit als strategisch categoriseerde. Het is de bedoeling deze voor de gehele programmaperiode uit te breiden tot 7, met aandacht voor geografische spreiding.
- Het Activiteitenverslag voor 2023 werd in een nieuw format gegoten en voorgesteld.

7. Varia

- Datum volgend Monitoringscomité in november 2024. Concrete datum verder te bepalen.
- De heer Dewandeleer koppelt terug over het netwerk voor hoofden van Beheersautoriteiten waaraan hij op 25 april deelnam. Beheersautoriteiten in verschillende lidstaten delen dezelfde zorg over de inhoud en budget van de volgende cohesieprogramma's nu er binnen de EU ook veel nood is aan bijkomende middelen voor defensie, competitiviteit en de uitbreiding van de EU met nieuwe lidstaten. De EC lijkt meer op het spoor van RRF te zitten, maar de ervaringen hiermee zijn niet onverdeeld positief vermits het vaak om korte termijn beslissingen gaat. Momenteel worden 2 grote sporen gevolgd door de EC zijnde 'performance based' en 'reform based' werken. Hierbij wordt de steun gekoppeld aan bepaalde conditionaliteiten op lidstaatsniveau wat, gezien de bevoegdheidsverdeling in België problemen kan opleveren.

Aan de leden van het comité wordt gevraagd mee aan de kar te duwen. EFRO ondersteunt momenteel het Vlaamse beleid en vormt een aanvullende financiering op de Vlaamse begroting

De heer Van Raek antwoordt dat het probleem van de autonomie van regio's zich niet alleen in België voordoet maar ook Frankrijk en andere EU-lidstaten, zodoende moet dit mee deel van de toekomstdiscussie zijn.